

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na skupni naslov letno 24 Din; na posamezni naslov letno 30 Din. V inozemstvo: letno 65 Din. Z M. listom letno 100 Din.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo v Dolnji Lendavi. Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Cena oglasov: stran: cela 400 Din., pol 200 Din., četrt 100 Din.; mali oglasi do 20 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din.; med tekstem vsaka reč 2 D. Pri večkratni objavi popust.

Rešimo družino!

Dva fundamenta nam postavlja družina: Rodi nam dobre katoličane i vzgaja zveste državljane. Družina je žarišče, odkod izhaja vsa toplota, vse junaštvo i zvestoba, nasprotno pa tudi največje zločinstva.

Jako važno je za nas pitanje družine. Naša krajina je mala, nemre prehraniti vseh doma. Naši ljudje odhajajo na razne kraje na sezonsko delo, ali se pa v ranoj mladosti izselijo v druge, bole bogate kraje: v Ameriko, v Nemčijo, v zadnjem časi pa največ v Francijo. Strašne stvari moramo čuti zadnje dni o našoj mladini, štera se je izselila ali je pa na sezonskom deli. Mladina nam propada! Odpada od prave vere, verje bole posvećnim zapelivcom kak duševnim voditelom. Končno si povejmo odkrito: „Mladi rod se vzgaja v potpunom brezverskom duhi.“

Ka je teda družina i kakšo nalogo ima? Družina je popuna družba. Ima glavo, poglavara družine — to je stariš. Kotrige te družbe so deca. Stariš vlada vse, ka je pri hiši. On vodi vsakdenešnje posle, on nudi kotrigam, svojoj deci, prvo izobrazbo. On vcepi deteti čit spoštovanja do predpostavljenih. Oča skrbi za vse! Mati pa dava prvi návuk o Bogi in o dužnostih do samoga sebe in do bližnjega. To je bistvena naloga i dužnost starišov. Vse te navuke pa deca sprejemajo i rastějo v modrosti i znanosti pri Bogi in pri ludeh.

Takša bi moralo biti družina na kršćanskoj podlagi. Liki denešnji svet je šou mimo te bože naredbe. Šou je dale, zavrgao je zapoved spoštovanja štrte bože zapovedi. Kotrige odpadajo od glave. Lübezen, štera je najmoč-

nejša vez med kotrigami, se je spre-menila v sovraštvo. Brat odürjavle brata, oča tira od sebe sina. Sam živě za druge; mogoče večkrat zapravi lastivno grüdo za kratki vžitek. Mati zapelavle svoje hčeri, mesto da bi je vodila po božoj zapovedi. Sama mati odpira svojoj hčeri peklenska vrata pogübe. Mati sama njoj kaže gladko pot pogübe.

To sta dve družini: edna na pravoj kršćanskoj podlagi, druga na brezverskoj podlagi.

Gde pa je vzrok te velke razlike med ednov in drugov družinov? Lejki je odgovor. Prva priznava nad sebov Boga, druga pa časti mamona; časti samoga sebe, svoje lastivno telo. Samo da on živě, čeravno drugi vmirajo zavolo njega.

Ne so čisto neistinski glasi iz Francije i od indri o našoj mladini.

Vidimo jih mnogo, šteri kričijo: dajte nam krüha. Ešče već jih vidimo, šteri se potapljajo v lastnih grdobijaj. Nešteto jih kriči po rešitvi, na tisoče jih obvüpvavle ar ne morejo već vstanoti. V dvojnosti kunějo očo, v pekeo tirajo mater, šteriva sta ne znala kakšo odgovornost prevzemata z rojstvom dėteta.

Dve poti sta: Pot za Bogom i pot od Boga. Narod: presodi. Spoznaj pravo pot, pot štera vodi k Bogi. Narod, stoj trdno! Hodi po stopinjaj sv. družine, vzgajaj deco v kršćanskom duhi, da bo mladi rod, čeravno mali, vendar moćen steber v prišestnih težkih časaj!

- o -

Nam je konkordat potreben?

Pred par dnevi je bio sklenjeni i podpisani konkordat med sv. Štolicov i Avstrijev. Od toga se je dosta pisalo v Avstriji pa tudi v drugi državaj. Te dni je pa pisao v ednom belgrajskom listi bivši minister za vere Dr. Janič da bi se konkordat lejko skleno tudi z našov državov, zato de dobro, či mo tudi mi kaj znali od toga. Ka je konkordat?

V vsakšoj demokratičnoj državi, gde vlada verska sloboda, se šče Cerkev kak najbolje razmiti z državov. To je ne hasnovito samo za Cerkev nego tudi za državo najbolje pa za tiste, ki so kotrige cerkve i države, to je narod sam. Dosta je najmre takši pitanj, gde pride med Cerkvov i državov do spora, ar nega med njima nikše pogodbe, po šteroj bi se ta pitanja rešavala.

Med ta pitanja spadajo pravice ali pa dužnosti, štere ma Cerkev do vernikov, i štere njoj šče država zeti ali pa zmenšati. To je v prvom redi vzgoja mladine tudi odzvüna cerkve — v šoli, to je sklepanje zakonov v

cerkvi po predpisi ne samo civilno, i. t. d.

Te i već takši pravice, štere na Cerkev do lüstva po božem zakoni njoj država nesmi kratiti, niti vzeti ar s tem samo škodi državljanom i stem sebi. Vnoge demokratične države štere to zarazmijo, i šterim je dosta na tom, da živejo državljani v verskom miri i svobodni so sklenole s Cerkvov konkordat, to se pravi, da so sklenole pogodbo, v šteroj pogodbi se kak najlepše rešijo vsa pitanja, štera so skupna Cerkvi i državi.

Če te pride do kakši sporov v državi, s šterov je Cerkev sklenola konkordat, te se naprej zeme i se pogledne kakša je pogodba v tistom pitanji i se tak spor mirno reši. Či pa nega konkordata pa država navadno spor reši tak kak ona šče i tou dostakrat s silov, kak se je tou že v vnogi državaj zgodilo. Vsakši zato razmi ka je konkordat ne samo hasnoviti i potreben, nego v vsakšoj svobodnoj državi mora biti ar brezi njega nemre biti ne rednoga i mirnoga verskoga življenja.

Či se pa konkordat v kakšoj državi li nemre sklenoti, je več vzrokov. Največji je te ka majo pri ravnani države veliko moč tisti ljudje, šterim je konkordat na poti i šteri vidijo v Cerkvi svojega največjega neprijatelja. Tem ljudem je zatogavolo nej zatô, ka bi Cerkev i država živeli v miri i bi se razmili, liki tej ščejo sami zapovedavati v Cerkvi z nasilnimi zakoni, i Cerkev kak najbolje ponižati i vničiti. Vsaki čeden človek razmi, ka stem delajo največšo škodo lüstvi i stem državi.

V našoj državi je dosta ver. Vse druge vere so že napravile z državnim konkordat samo katoliška, štera je po številu vernikov vednako močna s pravoslavnom, ga ešče nema. Katoličanov je v našoj državi pet i pol milijona, ništerne druge vere pa majo samo par jezer vernikov, pa denok mi nemremo dobiti tisto, ka so oni dobili. Eli je to pravično, da mi ščemo meti samo mir i pravico pa niti toga ne dobimo?

Kak smo že pisali, so tudi pri nas takši ljudje, ki so proti konkordatu. So pa tudi takši ki vidijo ka je te neobhodno potreben.

Med temi je bio tudi pokojni Pašič, ki je že l. 1914. skleno konkordat med Srbijom i sv. Stolicom i šteri je 1925. poslal poslanstvo v Rim, da bi se skleno konkordat tudi z Jugoslavijom. Pogajanja, štera so se jako lepo začnola na zadovolstvo obojih so se iz drugi vzrokov volo pretrgala; gda so pa prišli drugi ljudje na vlado, se je tem ne štelô, ka bi se ta pogajanja nadaljavala i tak je ostalo dozda.

Tudi dnesden bi se konkordat lejko skleno z Jugoslavijom i mogeo bi se sklenoti, ar je samo od toga odvisen notranji mir v državi. Zakaj bi ravno katoliška vera bila vžeta od drugih v tom pitanji i zakaj bi se na te način bio boj proti katoliškoj cerkvi?

Katoliška cerkev šče meti samo to ka po božoj pravici more meti: mir i slobodo; zakaj toga ne bi dobila!

—f—

Kak je v hitlerjanskoj Nemčiji?

Na zastavaj napadalnih čet je zapisano sledeče geslo: „Bog šče borbo“. Po tom narodno — socialističnom gesli se vrši brezprimeren preobrat šestdesetmilijonskoga nemškoga naroda v novo, nacionalistično mišljenje.

Diktatura Hitlera je v popunom razmah. Segla je na desno i levo i vkovala celi nemški narod v svoj miselni svet. V samoj Prusiji se nahaja ešče dnes okoli 10.000 ljudi v zaporaj. To so pristaše socialistične ali komu-

nistične stranke, zastopniki najrazličnejših poklicov: dijaki, profesorje, fiškališje, zdravniki, trgovci i dr. Dosta milejše so postopali s političnimi kaznjenci v drugih deželah Nemčije, kak v Prusiji, pridržali so si v zaporaj samo najbolj nevarne. Židovje so iztrebleni iz javnoga življenja, v celoj nemškoj državi se zdaj vrši čiščenje javnih knjižnic. Na jezere knjig bo javno žežganih, tak vučene knjige vseh socialističnih i drugih nenacionalnih nemških znanstvenikov i pisatelov. Vseučiliške profesore po redi odslavlajo, šteri se ne izjavijo za zdajšnji diktatorski režim v Nemčiji. Tisk cele Nemčije je v rokaj ostre cenzure. Nemške dežele so centralizirane i popunoma v rokaj Berlina i hitlerovih državnih komisarov.

Narod i njegova društva so omamljeni od nacionalnogasocializma. Valovje navdušenoga „izenačenja“ deré po celoj Nemčiji. Organizacije najrazličnejših vrst — kulturne, gospodarske, politične — se vdinjajo nacionalnim socialistom. Nemški narod se ne uniformira ednotno samo na zvüna, liki tudi duhovno. I to je najnevarnejše! Tak piše nekši znani Nemec: „Nam Nemcom se zameri, da imamo več živalskih nagnenj kak pa osebnosti. Zavolotoga leži i boljše prenašamo disciplino (red), štera nas vse brezi razlike nesmileno potlači pod pesnicov zakona, ki je isti za vse. Liki naša

zgodovina menda ne pozna slučajja, da bi kakši drugi narod s takšim navdušenjem i v takšem številu neso svojo osebno slobodo i svojo lastivno osebnost na žrtvenik naroda.“

Lüteranske verske ločine z velikov naglicov pripravljajo svoje zedinjenje v *Zvezno nemško evangeličansko cerkev*, ki naj združi raztrgane protestantske cerkve v svoje okviri. Nemški lüteranje se najprej bojijo, da ne bi vlada z raznimi komisari posegla tudi v versko življenje i izpelala združitev po nasilnoj poti. Narodni socialisti pripravljajo tudi že načrt *enotne državne cerkve*, ki bo državi vsestransko podrejena.

Tak diktator Hitler i njegovi sodelavci izenačujejo pisano življenje nemškoga naroda pod geslom nacionalnoga preporoda. Že je čutiti tudi odpor: nemški — nacionalci z Hugenbergom na čeli se pomali odmikajo od Hitlera. Pa ka je to, če pa je v njegovih rokaj popuna oblast i jih lejko stre s pesnicov.

Tudi nemški fašizem je bolezen, kak je bolezen tela človečanstva boljšežizem. *Betežen bo svet, dokeč ne pripozna prvenstva duha, pravice i ljubezni.*

J. M.

Širite „Novine“

DOMAČA I SVETOVNA POLITIKA.

Volitve na Holandskom so ne prinesle nikše vekše spremembe. Vladne stranke, gde je tudi R. K. državna stranka, so zgubile samo 1 poslanca tak ka majo zdaj 52 i s tem večino, ar je vseh poslancov 100.

Liberalci i socialisti so dosta zgubili v dobro komunistom. Kandidiralo je 35 strank pa samo 13 je dobilo zadostno število glasov.

Tudi na Španskom so bile volitve i to občinske. Vlada je pa razpisala volitve samo v tisti občinaj, gde je mela šče največ vüpanja na večino. Pa ešče tü je zgubila. Dobila je najprej samo okoli 4000 odbornikov, protivladne stranke pa 10000. Med temi je dobila največ katoliška stranka najprej 6500. S toga se vidi ka ma zdajšnja vlada samo tretji deo naroda za sebov, pa denok nešče odstopiti na hasek tistim, ki majo zato pravico.

Taljanje že pa rovaajo proti Maloj zvezi. Taljanska vlada štera je štela s pomočjov zveze štirih velesil spremeniti meje v hasek Nemčije i Vogrske je sprevidla, ka se je zaletela. Dosegnola je najprej ravno naopak kak je štela. Države, ki so bile v nevarnosti, so se šče bole močno zvezale v obrambo proti spreminjanji mej. Pa tudi toga se Italija boji, ka bi

Nemčija začnola siliti proti Jadranu če, bi se združila z Avstrijom.

Zatogavolo je taljanska vlada poslala barona Aloisia, šteri je njeni zastopnik pri zvezi narodov, v London da tam pokaže drugi bole gvüšen načrt. Po tom načrti šče Italija napraviti nekšo balkansko zvezo v šteroj bi bile Albanija, Grčija, Torska i Bolgarija se razmi pod Taljanskov komandov. Pozvati ščejo tudi Avstrijo i Vogrsko da bi naj pristopile v to novo zvezo. S tem šče Italija odvrnoti Avstrijo od Nemčije i tudi oslabiti Malo zvezo (antanto). Samo če s toga kaj bo, je šče veliko pitanje.

Hitler posili šče zasesti Avstrijo. Tudi v Avstriji je narodno socialistična stranka jako močna posebno zdaj, gda jo tudi Hitler močno podpira. Dosta njegovi ljudi je že prišlo prek meje v Avstrijo, gde delajo med lüstvom zato, ka se Avstrija združi z Nemčijom i vdablajo vsigdar več pristašov.

Ar njim je vlada prepovedala nositi uniforme, so napravili v Innsbrucku veliko protestiranje pred vladov palačov. Šteli so zasesti palačo pa njim je policija to preprečila. Nato so se zbili s pristaši drugih strank tak ka je moglo priti na po-

na pomoč vojaštvo, da napravi red. V Salzburgi, gde je bio kongres krščansko-socialne, to je vladne, stranke i gde so vsi gučali zato ka ostane Avstrija samostojna, so narodni socialisti posili šteri razbiti zborovanje tak ka je pá mogla priti na pomoč policijo i orožništvo.

Nemčija. Voditelj nemškoga centruma prelat dr. Kaas je odstopo. Na njegovo mesto je bio zvoljeni bivši kancler dr. Brüning.

Svaja med narodnimi socialisti i nemškimi nacionalci štere vodi Hugenberg, je či duže vekša. Hugenberg je gospodarski minister v Prusiji pa tudi v državnoj vladi. Hitler, šteri bi rad ščista sam gospodaro v Nemčiji, ga šče pomali vō spraviti z vlade kak tudi druge njegove pristaše. Hugenberg je povedao ka či ga vōdenejo z pruske vlade te tudi z državne stopi.

Jugoslavija. Kmetijski minister J. Demetrovič je odstopo. S kralovim ukazom je postavljeni na njegovo mesto dr. L. Tomašič. Za ministra brez portfelja je imenüvani dr. G. Andjelinovič.

Za predsednika republike Poljske je bio 8. maja izvoljeni dozdašnji predsednik Mošicki.

Nova država. Šest držav Austrije je bilo združenih v zvezno državo, štera je merila nad 7 milijonov kvadrat. km i mela 6 i pol mil. prebivalcov. Ar se je izhodni deo države, ki je bio od glavnoga mesta več jezer kilometrov oddaljeni, čüto zapostavljenoga, se je prebivalstvo z velkov većinov odločilo za ločitev od zvezne države. Tak se je nastavila nova država „zahodna (West) Australia“.

Svetek Marije Pomočnice v Martinišči v Murski Soboti.

V nedelo, dne 21. maja Martinišče obslužavle svetek svoje najbokše Matere, Marije Pomočnice. To naj bi bio svetek cele drage Slovenske Krajine, ki naj pride k toj dobroj i zmožnoj Materi, štera bo brisala bridke skuze, ki nam jih stiskata sirmaštvo i kriza; ki naj da našoj mladini svetlosti, ka ne zavdari na poti pogübe, štere njoj nüdi gnešnji svet, naj njoj da moči, ka de se borila proti vsem svojim neprijatelom.

Pridite vsi, mladi i stari i pri Mariji bomo najšli vse.

Spored svetka:

1. Na predvečer ob pol osmih šmarnice, nato razsvetlava zavoda i koncert črensovske godbe. Ves večer bo prilika za Sv. spoved.

2. V nedelo se služijo Sv. meše: ob 5^h prva sveta meša ob 6^h druga sveta meša ob 1/2 7^h sv. meša za gojence.

3. Od 8^h do 9^h zbiranje romarov na martiniškem dvorišči.

4. ob pol desetih predga pri oltari na dvorišči, nato pontifikalna

(škofovsko) sv. meša, med šterov popevle mešani zbor veržejskih gojencov s spremljevanjom orkestra.

5. Po svetoj meši prošecija s podobo Marije Pomočnice v Soboti. Po prošeciji ofer i blagoslov z Oltarskim Svestvom.

6. Popoldne ob 4^h predga i slovesne večernice. — Po večernicaj koncert orkestra i drugih godb na martiniškem dvorišči.

Prosimo Marijine družbe, da se udeležijo procesije z zastavo, ako jim je mogoče. Za tiste romare, ki pridejo že v soboto zvečer, bo odprta kapela celo noč. Zvečer in na praznik na vse zgodaj bo romarom na razpolago več gg. spovednikov in sveto obhajilo se bo delilo vsake četrt ure.

Pridite v obilnem številu, udeležite se svetka naše zmožne, dobre Matere, Marije Pomočnice!

Náš odgovor.

Neka oseba je dobila službo v Slov. Krajini. Naročila je tudi Novine. Gda se je v službi že segrela, je prišla neka druga oseba k njej, ki je tudi za službo pri nas dobila plačo i pravila prvoj: „Zakaj pa maš ti Novine, orlovsko glasilo? Zavolo toga znaš službo zgübiti“. To je bilo letos, gda nega ne Orla, ne orlovskega glasila. Prva oseba je nato izdajatelj Novin poslala sledeče pismo: „Ker nimam interesa za Novine Slovenske Krajine prestanem z današnjim dnem biti naročnik istih“.

Izdajateo Novin je odpoved vzeo na znanje s sledečov pripombov: „Vsak, kdor je hvaležen za kruh, ki mu ga reže Slovenska krajina, podpira list, ki je zvezal brate to in onostran Mure“.

Slovenska krajina.

Murska Sobota.

Kmečka posojilnica v Soboti je pri zadnjem občnom zbori dobila novoga člana načelstva g. F. Bajelca, advok. kand. iz Sobote i ednoga novoga člana nadzorstva g. A. Matája, posestnika i gostilničara iz Kroga. Na občnom zbori je poročao g. nadrevizor Zadrúžne zveze Vladimir Pušenjak zdajšnjega denarnoga položaja. Iz poročil načelstva i nadzorstva je bilo razvidno, da je Kmečka posojilnica v istini zadrúžna ustanova, da je v vsakšem pogledi pomagala našemi ljudstvi i da vživa veliko zavüpanje. Posebno se to vidi, da je v toj krizi mela razmeroma vnogo novih vlog i je vloge vlagatelom lüdi zadovolivo izplačüvala.

Mladinski zbor lendarvske meščanske šole je dnes teden nas-

topo v Črensovcih v Našem Domi. Vodo je zbor g. D. Pečnik, učiteo meščanske šole. Zbor je nastopo z raznimi pesmami, i z dvema prizoroma, z „praljami“ (pericami) i „meteki“ (metuljeki). Vso svojo vlogo je zvršo izvrstno i vodstvi meščanske šole samo čestitati moremo. Pripomnili bi samo to, da se pri spevanji piano i forte najmenja, gde je to predpisano, ovak pesem otrüdi i šče to, ka naj „metulčeki“ bodo bole oblečeni, bar do kolen naj majo svoje robačice. Pesem naših malih je poslušalo do 200 oseb, med njimi punoštevilo zbrana inteligenca iz bližnje i daljne okolice — Našim malim pesmaricam pa želemo tisto veselo, nedužno pomlad življenja, od štere so tak navdüşeno popevali, ka je najlepša.

Agrarna i gospodarska zadruha v Črensovcih je dobila od g. bana štiri poduznice za kukorico. Država je plačala 1/4 vožnje. Zadruga lahko naroči štiri velike vagone kukorice. Ar cena kukorice ide gor i se na borzi küpüje za mesec junij dragše, kak je zdaj, se oprosijo vsi, ki potrebüjejo kukorico, naj se zglasijo pri zadrugi v Soboti i v Črensovcih ali v vsakoj občini pri odposlancaj. Vsaki naj da kaporo, ki naroči kukorco. Odposlanci kaporo dajte prek v zadrugi. *Vse naj se zgodi v ednom tjedni* ka cene ne poskočijo. Doma pri hišaj i v trgovini se trži kukorice meter po 120—130 D. Pri zadrugi bo do 20—30 Din. falejša. Vse pa zavisi od toga, gda se naroči. *Zatò v ednom tjedni se zglasite, ki jo potrebüjete.*

Črensovci. Črensovsko križovo proščenje je mirno poteklo. Na senje je prišla dosta živine i mnogo blaga, a küpcov je bilo malo. — Pokojnoga plebanoša Čačić Jožefa mati so se z svojima nükama poslovili te den od pokojnoga sina prijatelov, štere so pozvali na poslovilno goščenje. V imeni gostov so mater pokojnoga i te vnüke pozdravili i se od njih poslovili mil. g. č. kanonik Slepce Ivan iz M. Sobote. — Slavnostni predgar na proščenji so bili g. Jerič Ivan, dekan iz D. Lendave, nauk pa so držali g. Bakan Jožef, prefekt Martinišča iz M. Sobote. Te so meli tudi veliko sv. mešo.

Ogenj. Hüdobna roka je zažgala drvarnico g. Faflik Franci, pleb. v Kančovcih. Ar sog. plebanoš dobrotnik siromaskoga naroda na Goričkom, je hüdoelstvo tem vekšega obsojenja vredno.

Skrmlenik. Naša prekmurska govorica je pod imenom skrmlenik nikdar ne razmila i ne razmi drugo, kak „dete, štero što za svoje vzeme“. Zakonski, ki je ne rodio deteta, si tak pomaga, da drugoga stariša dete za svoje vzeme i je hrani. Tomi deteti se pravi „skrmlenik“ ali, če je deklica „skrmlenkinja“. Jezušek je bio za sv.

Jožefa tudi skrmnenik. To je lepo častno ime i nikdar ne pomeni kaj žalivoga i se samo zato rabi da se pohvali tisti zakonski par, ki drugoga dete za svoje vzeme, ar je to velika jakost, drugoga dete kak svoje odgojiti. Takši zakonski pa tudi zasluži od skrmnenka, kak si je sv. Jožef od Jezusa zaslužio, ka se za stariša, za očo i mater zove.

Tópole prinas izsekávjajo, v Ljubljani je sadijo! Želemo, da je tudi prinas nazaj posadijo, gde je potrebno bilo, da so je iztrebili!

Velesejem v Ljubljani bo prve dni junija. Legitimacije za polovično vožnjo se dobijo pri g. P. Ostrci, trgovci v Beltincih.

Po domovini.

Erdéči dešč je šou preminóče dni na Dolenjskom, v Bosni i ništernih drugih krajaj. Nástao je tak, da je viher prineseo prah s Krasa, celó iz púščave Sahare v Afriki.

Dijaška Mala zveza je nedavno imela v Belgradi svoje zborovanje. Zastopniki dijaštva iz Čehoslovaške, Rumunije i Jugoslavije so vtrdili svoje zveze, da pripravijo lepšo prišestnost svojim državam.

V Zagrebi so 6. t. m. posvetili novo cerkev sv. Petra.

Romanje v Rim bo za Slovence v začetki junija.

5 milijard cigaret so pokádili v preminočem leti v Jugoslaviji!

Zemla se je vdrla. Grozna nesreča se je pripetila v vési Berkovec v Srbiji, kolubarski okraj. Vdrla se je zemla, plaz je odneso 15 hiž i gospodarskih hramov — vse je spadnólo v globočino. Desetim družinam je vničena tudi vsa zemla i sadovnjaki v obsegi kakših 10 hektarov. Nesrečo tak tolmačijo, da je bila ilovnata plast zemlé preslabo zvezana s trdnov podlagov.

Po sveti.

Ka so napravili kmetje v Ameriki? V amerikanskoj državi Iowa je prišlo 600 kmetov na sodnijo. Vdrla so notri, poiskali sodnika, šteri je odrédo eksekucijo imánja tistim kmetom, ki so ne plačali dače. Želeli so od njega, naj priségne na svojo hčer, da več nigdar toga ne včini. Ar je sodnik toga ne šteo včiniti, so njemi kmetje zavézali oči, pa ga odpelali v goščo. Tü so ga slekli, polejali s petrólom i njemi zagrozili, da ga vužgelo, če ne oblübi, ka želejo. Sodnik je toga ne včino, záto so ga privezali k drevi, nato so ga pa pelali k električnoj napeljávi, da bi ga skónčali. Sodec je začno prositi, naj se spametüjejo, tak da so se ga na konci le smilüvali. — Takše dogodbe

so se zgodile tudi v drugih krajaj Amerike; niti vojska, niti policija neščeta vsigdar nastopiti proti kmetom. V ništernih pokrajinaj je proglašeno obsédno stanje.

V Atlanskem oceani so postavili veliko ladjo, na šteroj lejko pristanejo potniška letala na dugoj poti prek morja.

Nad 50 novih rüdokopov so odkrili v Rusiji. Kopali bodo baker, svinec, magnet itd.

Danska država je znamenita zavolo svoje živinoreje. Svoj zmoučaj je izvažala že pred bojom v Anglijo pa Nemčijo. Denešnja stiska pa je škodila tudi danskomi kmeti. Nemčija je uvažanje zmoučaja skoro čisto zaprla, tudi Anglija kúpüje menje. Pa so pravili Danci: če je zmoučaja preveč, ga trbe menje delati, krave pa trbe spoklati. Zdaj so pa pravili mesarje: če v šestih tjednaj bujemo 14.000 krav, bo preveč mesá! Drugi so pravili na to: Pa predelajmo mesó za krmo svinjam. Pitanje je, če zdaj ne pridejo tretji, i bodo pravili, da tak zrasté svinjam predebela slanina i bo preveč masti... To je žalostno svedočánstvo denéšnjega gospodarstva!

Nedela po Vüzmi štrta.

Na spomin 1900 letnice svoje križne smrti, Gospod Jezus, po svojih svetih ranaj reši grešni svet!

Ev. sv. Janóša XVI.

V onom vremeni: Pravo je Jezus včenikom svojim: „Idem k onomi, ki me je poslal i nišče med vami ne pita: kama ideš? Ali ka sem vam to pravo, žalost je napunila srce vaše. Ali jaz zaistino velim vam: hasni vam, da jaz odidem: ár če ne odidem, Oveseliteo ne pride k vam, če pa odidem, pošlem ga k vam. I gda on pride, kárao bo svet od greha i od pravice i od sodbe. Od greha záto, ár so ne vervali v meni; od pravice pa, ár k Oči idem, I že me ne bodete videli; od sodbe pa, ár je poglavnik etoga sveta že sojeni. Ešče mnogo vam imam praviti, ali zdaj nemrete nositi. Gda pa pride on, Düh pravice, včio Vas bo vso pravico. Ár ne bode gučao sam od sébe, nego kajkoli bo čüo, gučao bo i ka je prišestno, nazvesti vam. On bo mené dičo, ár z mojega vzeme i nazvesti vam.

—::—

Pá so v dvorani zadnje večerje.

Gospod se poslavla.

Tüdi On je skoron žalosten zavolo apoštolov, mehko kara.

Pa dobro je, ka Jezus odide?

Ja, vej je On sam povedao.

Kelko jih že komaj, komaj čüti, ka greh je; sveti Düh jih tudi prisili, ka spoznajo: odpüščenje je mogoče le v imeni Jezusovom.

In pravičnost je na strani Tistoga, o šterom je svet sodo, ka je največ kriv.

Istinska moč šatana je mrla s smrtjov Jezusovov.

Vso svetlost istine odkriva, sveti Düh — dopuni razodetje druge bože peršone.

*

Tak tiho so apoštoli v tom evangeliji: niedne reči ne spregovorijo. Záto je pa Jezusov nepretrgani govor tem bole veličasten.

To je skrivnostnogloboka tišina pred prihodom silnoga Düha. —

Vajenec

se takoj sprejme iz boljše hiše
v Gostilni Turk, M. Sobota.

OBČNI ZBOR.

Hranilnica i posojilnica v Pertoči r. z. z n. z.

se bo vršil dne 25. junija 1933. posv. maši ob 10 uri v šoli s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje rev. zapisnika.
2. Volitev načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1932.
4. Slučajnosti.

Ako občni zbor ne bi bil sklepčen, se bo vršila pol ure pozneje seja, ki bo sklepčna ne glede na število navzočih članov.

Odbor.

Hranilnica i posojilnica v Bogojini r. z. z n. z.

vabi vse svoje člane na

REDNI OBČNI ZBOR,

ki se bo vršo v nedelo dne 21. maja ob 10 vóri v zadružni prostoraj s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva i nadzorstva.
3. Potrditev računskoga zaključka za l. 1932.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršenoj reviziji s slučajnosti.

Če v napovedanom časi občni zbor ne bi bio sklepčen, se vrši pol vóre sledi novi občni zbor, šteri bo veljavno sklepaó ne glede na število navzoči članov.

Razglas.

Prvi domače reje licencirani bikčrensovskoga rodovniškoga društva je v Črensovcih hš. 92. Priporača se za krave članov i nečlanov.

Küpm mlatilnico,

v dobrom stani, na šlaglajstni boben, menjši tip, okoli 3-6 konjske moči. Ki majo k odaji, naj se javijo pri upravi Novín.

2-2

P O M O Č

Lužički Srbi.

Če greste na Goričko in se ustavite na Srebrnem bregu, vam pogled zbeži v meglene dalje. Na vse strani valovi zemlja kakor pesem. In pesem drami v srcu bolesten spomin: „Tam pri Rabi, tam so naše meje, — tam pri Rabi, tam je naša kri“. Da, naša kri in naši bratje. —

Zgodovina Slovanov pozna malo sonca. Če bi naši predniki, ki so živeli v objemu ruskih nižav, slutili, kako bodo njihovi potomci opeharjeni za svobodno sonce, bi ga gotovo ne šli iskat.

Slovanski rodovi, ki so se selili na zapad, so vsi razen štirih utonili v nemškem morju nasilstva. Preteklost Poljakov, Čehov in Slovakov je strahotno krvava. Iz milijon ran in iz morja prelite krvi jim je komaj vzknila svoboda. Četrty narod, ki se je obdržal do današnjih dni, pa je namesto svobode dočakal obsodbo na pogin.

Ta nesrečni narod so Lužički Srbi. Živijo sredi nemškega morja kakor na malem otoku, ki je malo večji od naše Slovenske krajine. Lužički Srbi so ostanek nekdanjega najsilnejšega plemena Polabskih Slovanov. Njihova tisočletna preteklost je polna muk in bojov, polna upov in razočaranj nad usodo. Komaj je prišel kateri od sosednjih bratov in jim prinesel diha svobode, že so znova padli v kremplje nemškega sovraga. In danes, ko njihovi bratje uživajo svobodno sonce, poje nad njimi valptov bič pesem bridkega trpljenja.

Dežela v kateri prebivata neodrešeni rod, leži severozapadno od Češke. Deli se v Gornjo in Dolnjo Lužico. V vsem je zelo podobna Slovenski krajini in naši Gorički bi mogli primerjati Gornjo, Dolinskemu z Ravenskim pa Dolnjo Lužico. Tudi jezik se deli v dvoje narečij. V Gornji Lužici leži mesto Budišin, ki je obenem narodno, prosvetno, versko in gospodarsko središče lužičkosrbskega naroda. Mesto ima okrog 40.000 prebivalcev od katerih je šestina Lužičkih Srbov. Ostali so Nemci. Mesto ima čisto nemško lice. Napisi po ulicah so

nemški; še celo na grobnih kamnih so prepovedani napisi v domačem jeziku. Leta 1868. so tudi ime za mesto Budišin nadomestili s spakedransko „Bautzeu“. Danes pripada Gornja Lužica z Budišinom Saški, Dolnja Lužica pa Prusiji. V obeh deželah mora srbski narod nadaljevati pred tisoč leti započeti križev pot.

Skoraj čudež je, da se Lužički Srbi niso potopili v morju nemštva. Sto in stoletja se poslužujejo njihovi gospodarji najbolj brezsrčnih pripomočkov, kako bi jih strli, pa srbski narod še živi, še upa in brani svoje najdražje svetinje. Vendar od leta do pada njegovo število. Nekoč jih je bil morda milijon, pred sedemdesetimi leti so jih Nemci našteali 136.000 leta 1900. 117.000, zadnje ljudsko štetje iz leta 1925. pa jih je naračunalo komaj 62.000.

Najbolj poguben za lužičkosrbski nerod je verski razkol, ki ga je izvedlo luteranstvo. Pred nastopom Lutra je bilo versko stopanje pri Lužičkih Srbih žalostno. Nemški duhovniki so ljudstvu pridigali v Nemškem jeziku, ki ga ni razumelo. In tako vera ljudstva ni prešla in ga ni pripravila močnega za verski boj.

Luteranstvo je pomenilo za zatirano ljudstvo nekoliko svobodnejšo dobo. Da bi novo vero uspešneje širili, so se njeni glasniki in njeni zagovorniki posluževali različnih obljub, ki jih niso nikdar izpolnili. S tem so pregovorili lužičkosrbske očete in matere, da so jim dali svoje najbolj nadarjene sinove, ki so jih ti poslali na Nemško in jih vzgojili v luteranskem duhu. Tako so do konca 16. stoletja poluteranili vse Lužičke Srbe, razen majhnega dela, ki je ostal zvest katoliški veri.

Res je sicer, da je dalo luteranstvo prvo pisano besedo v domačem jeziku in s tem položilo temelj narodni književnosti, res je pa tudi, da je z luteranstvom prišel v duše Lužičkih Srbov nemški duh in jih razdvojil. Danes se že narodno zavedni luteranski duhovniki poroče z Nemkami in govore nemški. Odpornosti zoper potujčevanje v sebi ne čutijo več. In tako cele vasi padajo v nemško morje. Odlični lute-

rani sami priznavajo, da je luteranstvo prineslo nesrečo lužičkim Srbom!

Edino petnajsttisoč katoličanov še brani narodovo življenje. Devetindvajset katoliških srbskih duhovnikov je devetindvajset stebrov lužičkosrbske narodnosti. V vseh narodnih organizacijah imajo katoličani večino. Tudi v društvenem življenju so najjačja sila. Med 66 srbskimi prosvetnimi društvi, ki imajo svoj skupni sedež v Budišinu, je 36 katoliških. Poleg lastne tiskarne v Budišinu, ki tiska izdajo „Društva Sv. Cirila in Metoda“ so imeli srbski katoliki v Pragi lužički zavod za duhovniški naraščaj, ki pa ga je bivši budišinski škof dr. Schreiber pred kratkim ukinil. Novi katoliški škof kaže, da bo pravičnejši. S tem tudi narodni delavci računajo. Naklonjenost nemškega škofa jim je edina uteha v teh težkih dneh.

Plemeniti Nemec, župnik Jan Waltar je zapisal besede: Vladala je večerna tišina, ko sem čital nekoč o starih Srbih. Pisatelj je končal knjigo z besedami: „To srbsko ljudstvo je ostanek velikega naroda. Čez pol stoletja pa se bo slišala zadnja srbska pridga v podeželski cerkvici, oglasila se bo zadnjič srbska pesem, za večno bo umolknila na utih zadnja srbska beseda: Čital sem te vrstice in začutil sem v prsih vihar in sveto jezo. Vroče solze so se mi udrle po licu in občutil sem Gospodovo bližino. Glas božji se je oglasil v meni, rekoč: Gospod je toliko storil za tebe, a ti nočeš ničesar zanj? Jezik vsakega naroda je dar božji: Zato se naj ohrani in neguje! In je šel in delal za napredek zapuščenega naroda Lužičkih Srbov.“

Pismo skromne vaške kure.

Dragi moji!

Ne vprašajte odkod sem doma. Ne smem povedati. Ne vprašajte kakšne pasme sem, ker vam te svoje tajnosti ne zaupam. Bodite zadovoljni s tem, da sem skromna vaška kura — neznane pasme, ena od onih tisoč in tisoč vaških kur, katere je obsodila na smrt — moda.

Kaj hočem, tajinstvena neznanka od vas? Le malo potrpljenja. Zaupajte

preprosti narodni prislovice, katera pravi: „Včasih slepa kura tudi najde zrno.“

In jaz nisem slepa ...

I.

Mnogi prijatelji kur mislijo, da je to prvo — odlična pasma.

Se motijo.

Bila sem tudi jaz iz odličnega rodu. Moji predniki in moje prednice se lahko pukašajo z odlično krvjo. Toda ... prišli so v roke neukim ljudem, posledica pa je, da sem jaz, danes, na smrt obsojena neznana vaška kura.

Čudno je to, kako malo modrosti vtaknejo ljudje včasih v svoja dela ... Zakaj ne daje oče svojemu sinu najboljši nož, ki ga premore družina? Najbrž zato, ker dragocene reči niso za otroke.

Plemenito kuro pa takorekoč vsiljujejo našim gospodinjam, četudi so glede izobrazbe — kako je treba ravnati s plemenito kuro — pravi otroci. Škoda je torej, velika škoda, da se prične z graditvijo hiše pri strehi. Taka hiša, ker nima trdnih temeljev, postane igračka tudi malih vetričev.

Zapomnimo si: ne pasma, ravnanje s kuro je prvo.

II.

Ljudje bi radi imeli dosti jajec, dosti in okusnega mesa in uporabljivo perje.

Vse prav.

Toda misliti bi morali na to, da tudi najslabše in najskromnejše jajce ne bo iz nič, odnosno, da tudi najbolj plemenita kura ne daje, če tudi njej ne dajemo tega česar potrebuje.

Prvo je, da imej kura primerno hrano.

Ljudje so sicer že opazili, da več neso kure, če dobijo na mesto koruze — proso. Toda ne nedo razložiti: zakaj? Stvar ni enostavna, pa vendar razumljiva je.

Vsaka kura, slaba in dobra potrebuje razen drugih tri važne snovi v vsoti hrani:

beljakovine,
tolščo in škrob.

Vsa tri hraniva dobro pozna vsak otrok. Beljak v jajcu je iz beljakovin. Čista svinjska mast vsebuje največ tolšče. Sladkor — je čist škrob. To troje mora imeti kura v zadostni meri, pa bo slaba, izprijena kura pridno nesla. Ali če teh hraniv ne daste, tudi najbolj plemenita pasma — odpove.

In še to bi rada sporočila, ljubi moji, da ni vseeno koliko škroba, beljakovin in tolšče dobi kura. Juha, ki je preveč zabeljena, ne diši; presladka kava tudi ni za vsak žalodec.

Toda koliko od naštetih treh hraniv naj se daje in kedaj vašim kuram, o tem v pismu in v „novinah“ nika-

kor ne morem dati zadostnega poduka. Tu samo živa beseda pomaga in — vzgled. Pokazati in povedati obenem, to zaleže same besede niso dosti prida.

Jaz, omenjena preprosta vaška kura tako mislim:

Določite v vsaki fari enega razumnega prijatelja dobrih kur — toliko jih boste že spravili skupaj ... potem te vzorne kurjerejce podpirajte in dosežete veliko več, nego danes, ko dajate ljudem v roke dragocene — igračke.

III.

Slovenska krajina ni primeren kraj za poskuse. V Slovenski krajini je prehuda zaradi ljubega kruha. Tam ali vse, ali — nič.

Kaj hočem reči s tem jaz, skromna vaška kura?

Samo toliko, da je veliko vprašanje, če je prav kar se dela sedaj, to namreč, da se pri kurjereji dela v prvi vrsti za — izvoz. Države z discipliniranimi prebivalci — nekega dne opazijo, da dajejo preveč zlata za tuja jajca in piščance. Spoznajo, da je to za nje škoda in da kurjereja — nese. Posledica je, da se sami lotijo umne reje in vsi naši računi so — prečrtani.

Meni se zdi, da na domačem trgu tudi najdemo dovolj prijateljev dobrih jajc in dobre kurje pečenke. Dobro blago bo imelo doma dobre kupce, zlasti — piščanci in kurje meso.

Wl. St. Reymont:

Sprotolétje.

Bilo je spomladi, o prvem svitu. Aprilski dan se je leno vzdigal s svojega mračnega in meglenega ležišča, kakor hlapec, ki je ves zdelan legel in se ni še popolnoma odpočil, pa že mora pokonci še pred dnem, da takoj prime za plug in gre orat.

Začelo se je daniti.

Toda tišina je bila še popolnoma otrpla, čulo se je šalo, kako je v neprodni sivi gosti kapljala rosa z zaspanega drevja. Kakor modrikasto pregrinjalo, napeto od vlage in orošeno, se je nebo že nekoliko trgalo nad črno, gluho in popolnoma v meglah potopljeno zemljo.

Megle so kipeč kakor mleko pri molži zalivale loke in polja po nižavah. Nekje po vaseh, ki se še niso videle, so se začeli petelini oglašati drug drugemu.

Zadnje zvezde so gasnile kakor oči, ki jih zmaguje zaspanost.

Na vzhodu pa so se, kakor žerjavica, tleča pod ugaslim pepelom, začele užigati rdeče zarje.

Naenkrat so se megle zganile, napele in se s težkim valovanjem, kakor vode spomladnih poplav, začele valiti na črna polja, ali pa so se kakor dim kadila v sinjih kolobarjih vrtinčile proti nebu. Dan je prihajal in se je otepal bledeče noči, ki se je držala zemlje s svojim grobim, premočenim kožuhom.

Nebo se je počasi prepreglo s svitom, se čim dalje bolj sklanjalo nad svet, da so se tu in tam že pokazale v jasnini krone dreves, opredene z meglami, na višinah pa so se siva polja, prepojena z roso, počasi pomolila iz noči, ribniki so se zasvetlikali kakor obledela zrcala, struge so se kakor dolga, premočena preja vlekli skozi vedno bolj redke megle in svit.

Dan je prihajal vedno jasnejši, zarje so se razlivale v mrtve sinjine, da so na nebu začele žareti kakor krvavi blesk oddaljenih požarov, in tako lepo se je zjasnilo, da se je kar pokazal črni krog gozdov, in da se je velika cesta, obsajena z vrstami sklonjenih jagnedov, ki so se zdeli nekako trudni od poti navkreber, vedno bolj jasno videla; vasi, vtopljene v mrakovih, ležečih nad zemljo, so tu in

tam pokukale na svit kakor črni kameni izpod spenjene vode, bliže stoječa drevesa pa so bila že vsa srebrna od rose in bleska.

Solnca še ni bilo nikjer, čutilo se je samo, da se bo zdaj pokazalo izza plameneče zarje in planilo na svet, ki se je še pretezal, s težavo odpiral z meglo zalepljene oči, se rahlo pregibal in počasi zbujal, toda še leno užival zadnji, sladki počitek — bilo je tiho, da je kar v ušesih zvenelo, kakor da je zemlja pritajila sapo, samo veter je tiho, kakor dihanje deteta, vel od gozdov, da se je rosa začela sipati z vejevja.

Dokler ni iz te omedlele sivine svita, s polj, ki so še zaspana ležala v mrakovih, kakor v cerkvi, ki je zbrana v nemi molitvi, predno vzdigne duhovnik Najsvetejše k Povzdigovanju — naenkrat šnil škrančkov glas ...

Iztrgal se je nekje iz polja, zaplahutal s perotnicami in začel žvrgoleti kakor iz čistega srebra, kakor dišeči spomladni popek je trepetal v bledem nebu, se dvigal vedno više in pel vedno glasneje, da je v tej sveti tišini solnčnega vzhoda njegov glas šel preko vsega sveta.

Letoviščarji in izletniki igraje pospravijo to, kar se z lepimi prošnjami težko spravi na zunanji trg, to se pravi rediti moramo kure, ki dajo dobro meso in kure, ki dajejo zadosti in lepih jajec. Dvema gospodomka se obenem ne more služiti. Ali meso, ali jajce! Oboje skupaj ne gre.

Kdo ima zadosti krme, izobrazbe in vse ostalo — naj redi kure za — meso. Jajca ne nesejo — razen veletrgovcem, kateri poceni pokupijo blago, ji shranijo v svojih hladilnicah in prodajo takrat, ko je to zanje najbolj koristno. Ali — če — že moramo in hočemo prodajati jajca, naj se organizira prodaja na združni podlagi. Za trude preprostega človeka se naj ne bogate — tujci!

IV.

Še nekaj malega za sklep, pa smo pri koncu.

Ime „Družba sv. Mohorja“ — v Slovenski krajini gotovo ne bo povsem neznano. Ta družba je storila lansko leto na prijatelje lepih kur — veliko dobrega. Izdala je — sicer drobčeno, pa vendar dobro knigo pod naslovom „Kokošjereja“.

Vse, kar se v tej knjigi piše sicer ni zlato, je pa veliko več — kakor nič. On, ki hoče gojiti kure z razumom in ne samo z ljubeznijo — dosti dobrega zve iz te male knjižice.

Takoj so se tudi drugi začeli vzdigati, plahutati s krili, se dvigati v nebo, vneto peti in naznanjati jutro vsemu čuječemu stvarstvu.

Iz za njimi so se takoj na močvirjih s presunljivim cviljenjem oglašale pribe.

Tudi štoklje so začele glasno klepetati nekje po vaseh, ki se v sivini še niso dale razločiti.

Solnce pa je bilo že kar, kar... Dokler se ni tudi ono pokazalo izza daljnih gozdov, se dvignilo iz prepada in kakor da to ogromno, zlato in žarečo posodo dvigajo nevidne, božje roke nad zaspano zemljo in z lučjo blagoslovljajo svet, žive in mrtve, rodeče se in hirajoče, začelo veliko mašo dneva, da je nekako vse nenkrat padlo v prah pred tem veličjem, zaprlo nevredne oči in umolknilo.

Prišel je dan, podoben neizmernemu morju svatovskega veselja.

Megle so se kakor dišeči dimi dvigale z lok v pozlačeno nebo, ptiči in vse stvarstvo pa je zapelo visoko pesem, prirčno molitev hvaležnosti.

Solnce pa je še vedno rastlo, dvigalo se je nad črne gozdove, nad meštete vasi, vedno više in večje, ža-

Seveda, preprosti ljudje vsega ne bodo razumeli. Toda — če se eden med dobrimi odloči, da sprejme čast vzornega kurjereja — in taka dobrčina bi morala biti v vsaki fari! — potem boste imeli človeka, ki vam razloži manj razumljiva mesta.

Znan mi je slučaj, ko je ljubitelj lepih kur sklical vaščane na razgovor o kurjereji. Ni bilo nobenega šenta zraven. Tudi moja gospodinja je menila, da o kurah bo pa že vedela toliko, kolikor je treba.

Seveda, moti se moja dobra gospodinja. Imamo na dvorišču kure, katere nikdar ne odslužijo zavžite hrane. Te moje sestrice le žro, ko pa je treba plačati nočejo — če jih prej ne pobero kurji tatovi.

Le toliko sem imela povedati
z odličnim spoštovanjem
kura Petra Domačina.

Brezposelno zavarovanje v drugih državah.

Ni ga kraja in dežele na svetu, kamor ne bi posegla že svetovna gospodarska kriza in brezposelnost. Dražave so zato primorane, da na ta ali oni način skrbijo za brezposelne, ker pač ne smejo pustiti, da jim tisoči in milijoni umirajo od lakote.

V Letonski imajo izvedeno brezposelno zavarovanje po posebnih

reče, toplo, kakor sveto oko usmiljenega Gospoda, ki močno in sladko zavlada nad svetom.

Saj je šla pomlad preko nepreglednih polj, pesmi škrjančkov so jo naznanjale svetu, in sveto solnce in veter, božajoč, sladek in topel kakor materini poljubi, in še pritajeni dihi zemlje, ki je hrepeneče čakala pluga in semena, in vse to kipeče svatovsko veselje, ki se je čutilo povsod, in topli zrak, osvežujoč in nekako napet od vsega, kar se bo takoj spremenilo v zelenje, cvet in plodni klas.

Saj je prihajala pomlad kakor visoka gospa v solnčnem oblačilu, z zornimi, mladimi vrteci, s kodri sinjih vod, plula je od solnca in plavala nad zemljo v aprilski mlada jutra, iz svojih razprostrtih rok pa je sipala škrjančke naj naznanjajo radost, za njo pa so se gnale jate žerjavov z radostnim vriščem, in jate divjih gosi so plavale preko bledega neba, štoklje so se dvigale nad močvirji, lastovke so ščebetale okoli koč in kljun je tekmoval s kljunom v petju, kjer pa se je s svojo solnčno obleko doteknila zemlje, je vstajala trepetajoča trava, mastni popki so se napenjali,

„blagajnah“ z zakonom z dne 31. decembra 1931. Vsi delavci, kateri so obvezni zavarovanju za bolezen in nezgode, imajo pravico do bresposelnih podpor. Delavec in delodajalec morata za bresposelno zavarovanje prispevati vsak po 1 odstotek od delavčeve plače. Plačevanju prispevkov so izvzeta državna in občinska podjetja. Država zato daje iz svojega proračuna subvencije za brezposelno zavarovanje. Del dohodkov „Blagajn za podeljevanje podpor brezposelnim“ se mora uporabiti za posredovanje dela. Proti brezposelnosti za zavarujejo tudi lahko ljudje s svobodnimi poklici.

V Poljski je višina prispevkov za brezposelno zavarovanje na novo urejena. Pred julijem 1932 je prišla v poštev samo zavarovana mezda do 10 zlotov ali do 60 Din. Maksimalna meja je sedaj ukinjena in znaša prispevek za brezposelno zavarovanje 2 odstotka od zavarovane mezde delavca. Delodajalec mora plačati tri četrtine prispevkov, delavec pa samo eno četrtino.

V Italiji imajo poseben fond za podeljevanje podpor brezposelnim delavcem. V proračunskem letu 1931/32 so v ta fond vplačali delodajalci 15 milijonov lir ali 45 milijonov dinarjev. Delavci so vplačali 14 milijonov lir ali 42 milijonov dinarjev. V Milanu so novembra lanskega leta ugotovile strokovne organizacije, da je vplačal vsak industrijski delavec za gornji fond najmanj 1.5 lir mesečno ali 4.50 Din. Nameščenci so plačevali po 8, 15, 20 ali še več lir, kolikor je pač znašala njihova plača. Nameščenske strokovne

zeleno brstje je nihalo in plaho listje šelestelo, vstajalo je novo, bujno, krepko življenje, pomlad pa je šla preko vsega sveta, od vzhoda do zahoda, kakor mogočna božja, poslanka polna ljubezni in usmiljenja...

Saj je pomlad objemala v zemljo sključene, vegaste koče, gledala z usmiljenimi očmi pod strehe, budila razžaloščena, mrka polja človeških src, da so se dvigala iz trpljenja in temnic in začela verjeti v boljšo usodo, polno sadov, in v uro hrepeneče pričakovane sreče...

Po vsej zemlji je zvonilo življenje kakor mrtev zvon, ki so mu obesili nov kembelj, da veselo bije, zvoni, radostno doni, budi žalostne in poppeva take reči, taka mogočna čuda, da mu srce radostno pripeva, da solze same vrejo iz oči, da duša človekova od mrtvih vstane z nepremagljivo močjo, od sreče poklekne in vase zgrne vso zemljo, ves svet, vsako nabreklo grudo, vsako drevo, vsak kamen in vsak oblak, prav vse, kar zagleda in zasluši...

(Iz povesti „Kmetje“. Poslovenil J. Glonar. Izdala Slovenska matica 1930.)

organizacije so predlagale, da se osnuje za nje še posebna blagajna za podpiranje brezposelnih. V to blagajno bi prispevali delodajalci in delavci vsak po 0.75 odstotka od plače namješčenca.

V Estonski je Narodna skupščina odobrila kredit 750.000 Kr ali približno 1 in pol milijona dinarjev za podpore brezposelnim. Od tega kredita se mora porabiti 100.000 Kr za bolnike in otroke brezposelnih delavcev in ostanek 650.000 Kr pa za različna javna dela pri katerih bodo zaposleni brezposelni delavci. V mestih Estonske je bilo oktobra 1932 registriranih 7027 brezposelnih. V letu 1931 je bilo v istem času prijavljenih samo 2096 oseb. Strokovniki računajo, da je v vsej Estonski državi okrog 40.000 brezposelnih delavcev kar je zelo veliko v primeri z majhnim številom prebivalstva.

Boj med človekom in strojem.

Kadar podjetnik svoje podjetje racionalizira — postane vedno več ali manj delavcev nepotrebnih, ker namesto njih opravi stroj enako delo prej in mnogo boljše. Večina ljudi dolži moderno tehniko, da je s svojimi stroji povzročila brezposelnost tolikih milijonov. Neštetokrat slišimo, da je stroj tisti, ki meče delavce iz tovarnen. Zato pravijo, da stroj nikakor ne prinaša blagoslova delavstvu in ostalemu človeštvu, ampak je za večino ljudi pravo proklestvo. Dejstvo je, da je milijon rok ostalo brez dela, stroj pa še vedno maši posameznikom ogromne vsote v žep.

Res, da je stroj pospešil proizvodnjo in izdelke pocenil, toda milijon brezdomcev je zato brez kruha. Tam, kjer leže grmade bogastva, so zraven kupi siromaštva! Čim več strojev, tem več je brezposelnih! Čim več brezposelnih gladuje, tem manj se kupujejo izdelki strojev. — Stroji mečejo izdelke v skladišča, dokler se ta ne napolnijo. Stroji se začenejo polagoma ustavljati in so zaradi tega zopet novi in novi delavci brez kruha. Iz sestranih delavcev se mora izzvati krik: „Stroj je kriv naše nesreče!“

S stroji si noče človek izpolniti samo potreb, — hoče si povečati le svoje bogastvo! Ali teko stroji tovarnen, da koristijo delovnemu ljudstvu? Ali dele delodajalci z delavci zaslužek? Kaj še?! — Stroji teko le do takrat, ko prinašajo velika bogastva v kapitalistovo blagajno. Delavci pa prejema plače le v najnižji meri in pri tem morajo dati stroju poslednjo telesno in duševno silo. Ko zmanjšajo stroji denarni dotok v magnatovo bla-

gajno, takrat pa delavca brez nadaljnega na cesto.

Prav tako, kakor gradi človek nasipe in kanale, da bi uravnal tok rek, bi mogel tudi produkcijo zadržati in regulirati... Stroj je brez dvoma velik blagoslov za človeštvo. Napačna je le njegova uporaba. Pomislimo samo, če bi nenadno obstali vsi stroji, a bi vendar hoteli imeti v obratu vse tovarne, železnice, električne napeljave itd. Strokovnjaki so izračunali, da bi moralo za delo strojev nad 2 milijard sužnjev vse življenje brez odmora vrteti, dvigati, vlačiti... Predstavljamo si zgradbo faraonskih piramid, nasipe Nila v Egiptu, stare orjaške stavbe v Rimu; stotisoči sužnjevi, brezupnih ljudi, so morali znašati kamenje. Danes izvršimo vsako težje delo s strojem.

Stroj je omogočil skrajšanje delovnega časa in ga bo omogočil še bolj. Ljudje bodo lahko žrtvovali za svojo izobrazbo, razvedrilo in zdravje. — (Seveda pa postane pravi smisel skrajšanja delovnega časa šele takrat, kadar se delavcu ni treba bati za svojo eksistenco.) Ali je torej stroj zaslužil kletev delavcev? Kdo je torej kriv, da je stroj nepravilčen? Človek ostane človek! Stroj, ki bi človeku lahko služil za ustanovitev raja, mu služi le za sramotno uničevanje svojega bližnjega — za sebično kupičenje denarja. — Doba stroja lahko konča v kaosu in brezskuturi — seveda ni v bistvu stroja, ampak v bistvu pohlepnosti, katera se poslužuje strojev. Mnenje, da je stroj vzel človeku delo, je popolnoma napačno. To mnenje izvira le iz tega, ker mnogi mislijo, da je po izdelkih (produktih) strojev vedno enaka potreba. Temu pa ni tako. Brez dvoma je res, da nudi stroj človeštvu toliko prednosti, da njegove dobre strani odtehtajo senčne strani. Treba pa je pri razvoju in vedno večji uporabi strojev paziti na pravilno uporabo in na krajšo zaposlitev delavstva.

Naloga delavstva in delovnega ljudstva je, da napravi stroj za orodje človeka in za branilca človeških pravic. Stroj naj pripomore, da zavlada v človeški družbi miselnost, ki temelji na Kristusu, ne pa na materiji.

Veržej. Svétek Marije Pomočnice bomo obhajali dne 25. maja, to je ravno na Kristušov Vnebohod. Spovedalo se bo že v sredo zadvečera. Kapelica bo celo noč odpreta. Prenosišče se dobi po hišah pa tudi zavodovoj gledališkoj dvorani. Tü bo zadosta slame, nego za odevanje si lejko vsakš s sebov prinese kaj maloga.

Čebelarji pozor! Člani čebelarke podružnice v Dolnji Lendavi se obveščajo, da se vrši sestanek čebelarjev dne 21. maja ob 2. uri popoldne v Nedelici pri čebelarju g. Bakanu. V

zadnjem Čebelarju je bila namreč pomotoma navedena ura sestanka ob 10. dopoldne. Torej ob 2. uri popoldne na svidenje. Čebelarški pozdrav.

II. Vinska razstava v Dolnji Lendavi, ki se je vršila dne 7. maja 1933. je dobro uspela s razstavljenih je bilo 131 vzorcev. Razstavo je otvoril g. sreski načelnik Dr. Trstenjak kot zastopnik g. bana. Komisija, ki je ocenjevala vina, je ugotovila velik napredek od lanskega leta; pri lanskim razstavi je bilo izločenih 15 vzorcev vina, tokrat pa samo 4. Tudi kvaliteta razstavljenih vin je bila boljše. Najboljše so bila ocenjena vina sledečih iz lendavskih goric: Magdič Štefan (muškat), Popel Ida (laški rizling in moslavec), Polak Emil (laški Rizling), Ritoper Ivan (mešano), veleposestvo (bijelina); iz Ljutomera: Poučnik Anton (souvignon) in Admont (rizling), ter Banovinski razsadnik Vukanovec. Diplome in nagrade v vinskem orodju bodo prejeli tudi oni zastavljalci, katerih vina so bila ocenjena z prav dobro.

Prosveta.

Katere knjige bo v jesen izdala Mohorjeva družba?

Število Mohorjanov bi se naj močno dvignilo tudi v Slovenski krajini, saj ne dobite za 20 Din nikjer toliko knjig danes, ko stane dobra knjiga povprečno najmanj 40 Din. Jeseni dobi vsak naročnik Družbe sv. Mohorja sledečih 6 knjig:

1. Koledar za leto 1934.
2. Večernice: Izobčenci. Povest. Spisal M. Malešič.
3. Jetika. Sspodobami. Spisal dr. Fr. Debevec.
4. Naše morje. Spisali dr. V. Bohinec, S. Kranjec, dr. K. Dobida.
5. Življenje svetnikov. g. sv.
6. Davki. Razlaga in pouk o vseh davščinah.

Poleg tega rednega izdanja izidejo še sledeče knjige za doplačilo:

1. Novi družabni red. (Dr. Gosar)
2. Dr. Jan. Ev. Krek: Izbrani spisi IV. zv.
3. Kragulj. (Deželič.)
4. Njene službe. Povest služkinje. (Mara Hus.)

Kdor še ni naročnik naše najstarejše in najmočnejše književne družbe, naj to nemudoma postane! Noben dinar, ki ga izdaš za dobro knjigo, ni izgubljen in nobena ura, ki jo posvetiš čitanju dobre knjige, ni izgubljena! V izobrazbi je moč!

Cene pridelkov.

Pšenica: 210 D; rž: 115—120 D; koroza: 90 D; proso 140 D; oves: 150 D; ajda 170 D; krompir 40 D.